לא קשיא הא דאמר הא קרבן הא דאמר הקרבן. כלומר דכי אמר הקרבן האי להוי קרבן קאמר: **מתני' האומר לחבירו קונם פי מדבר עמך וכו'. גמ' שהנדרים חלים על דבר מלוה.** בפ"ב (לקמן דף טז:) מוכחינן לה מקרא: **שהשבועות חלות על דבר שאין בו ממש.** משום דמיתסר גברא הוא שלא יעשה כן ואיהו אית ביה ממש: **מה שאין כן בנדרים.** דמתסר חפצא הוא הילכך אי לית ביה משהא לא אסר מידי: **באומר יאסר פי לדיבורי.** כלומר נעשה כאומר הרא אמר קונם פי מדבר משמע דקונם קאי אדבור ומשמע נמי דקאי אפה הילכך כיון דסתם נדרים להחמיר אמרי' דאפה קאי ופיו דבר שיש בו ממש הוא [9] ודכותה בהש"ס דאמרינן באומר ופירושן נעשה כאומר. ונדין הוא דהוה מצי לשנויי ליה דאפילו אי קאי קונם אדבור אפ"ה אסור מדרבנן שהנדרים חלין מדרבנן אפילו על דבר שאין בו ממש כדאיתא לקמן גריס פ"בב) אלא קושטא דמילתא מתרץ ליה דאפילו מדאורייתא נמי אסור:

הדרן עלך כל כנויי

ואלו מופרין. איידי דתנא בפרק קמא נדרים האסורין פתח הכא באלו מותרין: **חולין שאוכל לך.** בגמרא מפרש למאי איצטריך: **כבשר חזיר בעבודה כוכבים וכו'.** כל מיני איסורין קתני אסורין באכילה כבשר חזיר ואסורין בהנאה בעבודת כוכבים ואסורין בהנאה שאין להם בטלה בעורות לגוזין שהיו תקרובת לעבודת כוכבים שהיו עוקרין העור כנגד הלב והיו מוציאין אותו לשה חי וחמירי מעבודת כוכבים דנהי דעבודת כוכבים אית לה בטלה תקרובת עבודת כוכבים אין לה בטלה ותנא נמי שאסורין באכילה בלבד ויש בהן טומאה כנבילות ושטומאתן חמורה בכעדשה כשקצים ורמשים: **כחלב אחרן וכחרומתו.** שאע"פ שחל איסור על ידי קריאת שם לא מקרו דבר הנדור וכמו שכתבתי למעלה[1] [שאע"פ][1] שהוא אסור באכילה ומותר לזה לא מחמת נדרו הוא שהרי כשהפרישן לא פירש אלא ודאי מאי דאסורי לזרים מחמת איסורא הוא דרמא רחמנא עלייהו. וטעמא דכולהו הני דאין מתפיסין בהן משום דבעינן שיתפיס בדבר הנדור ולא בדבר האסור כדאיתא בגמרא [דף יד.]: **הרי זה מותר.** ואפילו עם האדם שנדר בהם אין לריך פתח אלא מותר ותנא ואלו מותרין הדר ותנא הרי זה מותר לאשתו דקא בעי למיתנא האומר לאשתו הרי את עלי כאימא דלריך פתח בעם האדם ותנא הרי זה מותר לא ידענא ואלו מותרין דרישא כלומר שהן מותרין בלא פתח אהי מייניהו קאי אי אכולהו אי אתרתי מייניהו: **האומר לאשתו וכו'.** האי דנקיט הרי את עלי כאימא ה"ה נמי במתפיס בשאר איסורי הנאה בעבודת כוכבים וערלה וכלאי הכרם ובבריתא נמי תניא בגמרא [שם] הרי את עלי כבשר אימא כבשר אחותי בערלה בכלאי הכרם אלא האי דנקט כאימא הדא דאית ביה תרתי אשמעינן חדא דאף על גב דמתפיס בדבר האסור בעם האדם מדרבנן לריך פתח ואשמעינן תו דלריך שיהא ממקום אחר אבל אין פותחין לו בכבוד אמו כלומר אילו היית יודע שלא יהא כבוד לאמך בכך לא היית נודר דלא תימא נהי דאין פותחין לו לאדם בכבוד אביו ואמו ה"מ בנדרים דאורייתא אבל האי דליתיה אלא מדרבנן פותחים קא משמע לן דלא. הרשב"א ז"ל. ודוקא במדיר אשתו ומתפיס בדבר האסור לריך פתח מפני שדרכו לאסור את אשתו מתוך הקפדה ואי שרית ליה בלא פתח כי מתפיס בדבר האסור אתי למיסרי נמי אפילו מתפיס בדבר הנדור אבל שאר נדרים מתוך שאין מצויין כל כך לא גזרו בהן ואין לריכין שאלה והייטו דנדרים דרישא דמתניתין מותרין לגמרי כדאיתא בגמרא [שם]: **גמ' טעמא דאמר חולין שאוכל לך וכו'.** דודאי כי תנא חולין לאו לגופיה איצטריך דהא פשיטא דמותר אלא משום דיוקא תנא ליה לאשמועינן הא לחולין אסור: **מני מתניתין אי רבי מאיר וכו' אלא**

לא קשיא. מתניתין דאסר דאמר הקרבן דהיינו בקרבן שאוכל לך (3) רבי מאיר היא דלא שאני ליה בין אמר הקרבן לבקרבן ובריתא דאמר הא קרבן דמשמע חיי: **לא קרבן לא אוכל לך.** אבל שאוכל לך הוי קרבן להכי אוסר רבי מאיר. ואית דאמרי הכי משמע לקרבן בשביל קרבן לא אוכל לך שאם אוכל לך יהא אסור עלי בקרבן: ומקשינן **והא ליה ליה לרבי מאיר וכו': מתני' קונם פי מדבר עמך.** מה שאני מדבר עמך אסור עלי בקרבן או שאמר קונם ידי עושה עמך או קונם רגלי מהלכת עמך אסור לדבר עמו ולהלך עמו ולעשות עמו מלאכה: **גמ' חלין על המלוה בכרשום.** שאם אמר קונם שאני עושה סוכה או קונם שאני מניח תפילין חל עליו הנדר ואם עשה קם ליה בגל יחל: **מה שאין כן בשבועה.** שאין נשבעין לבטל את המלות דמושבע ועומד מהר סיני הוא לקיימן ולהכי לא חלה שבועה עליה דאין שבועה חלה על שבועה: **מה שאין כן בנדרים.** דאין חלין על דבר שאין בו ממש כגון דיבור שאין בו ממש ואמאי קתני אסור: **באומר יאסר פי לדיבורי.** כלומר פי יאסר לאותו דיבור שאני מדבר עמך והפה שנאסר יש בו ממש ודאי ודיבור למעשה דיהיה שאיני עושה עמך ורגלי להילוך שלא אהלך עמך: **דיקא נמי.** מתני' (3) דאסר דפי קאמר דקתני קונם פי מדבר עמך ולא קתני שאני מדבר עמך שמע מינה דיאסר פי קאמר והיינו דבר שיש בו ממש:

הדרן עלך כל כנויי

ואלו מופרין. דלא חשיבי נדר: **האומר חולין שאני אוכל לך או כבשר חזיר שאוכל לך או כעבודה כוכבים כו': כחלב אחרן וכחרומתו מותר.** לאכול עמו. דכל הני לאו דבר הנדור הן אלא דבר האסור דממילא מיתסרי בלא נדר ואין נודרים בדבר האסור: **גמ' אי רבי מאיר והא ליה ליה מכלל לאו אחה שומע הן.** והיכא דאמר לחולין לא אמרינן דמשמע אלא לקרבן דהיינו הן מכלל לאו: אלא

---

[1] אלא קשיא הא דאמר הא קרבן והא דאמר הקרבן מאי טעמא חיי קרבן קאמר קתני קרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר [2] והא לית ליה לרבי מאיר מכלל לאו אתה שומע הן אמר רבי אבא נעשה כאומר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך: **מתני'** [3] האומר לחבירו קונם פי מדבר עמך ידי עושה עמך רגלי מהלכת עמך אסור: **גמ'** ורמינהו חומר [4] בשבועות מבנדרי' ובנדרים מבשבועו' חומר בנדרים [5] שהנדרים חלין על המצוה בברשות [6] מה שאין כן בשבועות וחומר בשבועות [7] השהשבועות חלות על דבר שיש בו ממש ושאין בו ממש [8] מה שאין כן בנדרים אמר רב יהודה [9] באומר יאסר פי לדיבורי ידי למעשיהם רגלי להילוכן דיקא נמי דקתני פי מדבר עמך ולא קתני שאני מדבר עמך:

הדרן עלך כל כינויי

ואלו מותרין [10] חולין שאוכל לך [11] כבשר חזיר בעבודת כוכבים כעורות לבובין כנבילות (6) וטריפות כשקצים ורמשים [12] כחלת אהרן וכתרומתו מותר [13] האומר לאשתו הרי את עלי כאימא פותחין לו פתח ממקום אחר שלא יקל ראשו לכך: **גמ'** טעמא דאמר חולין שאוכל לך הא אמר לחולין שאוכל לך משמע לא לחולין ליהוי אלא קרבן מני מתניתין אי רבי מאיר [14] הא לית ליה מכלל לאו

הא דאמר הא קרבן. כשמי תיבות אז אמרינן בחיי קרבן קאמר והכי משמע הא הגה בקרבן אני נשבע הא דאמר הקרבן כלומר מתניתין דאסרה מיירי דאמר הקרבן בתיבה אחת לפיכך אסור דלא שייך לומר שהוא לשון שבועה כיון דאמר ליה בתיבה אחת ומתניתין נמי דייקינן דמיירי בתיבה אחת דומיא דקרבן אע"ג דבהעבודה הזה הוי לשון שבועה אף כי בתיבה אחת שאני הכא כיון דבלשון נדר קא"ל דקאמר הקרבן שאוכל לך הילכך אין לפרשו בלשון שבועה היכא דקא"ל בתיבה אחת: **כתני' לקרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר והא ליה לה"ם מבכלל לאו.** השתא דטעמא דאסור משום מכלל לאו' משמע לא קרבן מה שלא אוכל הא מה שאוכל לך יהא קרבן ומשני באמר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך כלומר הכי מפרש ליה ופר"ת דמיירי דאמר לקרבן בפתח אין לפי דברי המתרץ אלא שהמקשה היה סבור דפי' לקרבן בפתח כמו לא ודחי דאפשר ליה לקרבן יהא ור"י מפרש דלפי שיטת מיירי דאמר לקרבן בחטוף מיהו לפר"ת ניחא עפי דע"ב לאלי דפ"ד מעיקרא הוי לקרבן בפתח מדהיה טעי המקשה לומר טעמא דאיסורא משום מכלל ומסתמא ה"ה לדברי המתרץ א"נ גם לפר"י יש לישב דבה הם חלוקין המקשה והמתרץ דודאי המקשה היה סבור דגרס לקרבן בפתח לפיכך היה טועה לומר דטעמא משום מכלל לאו כו' ודחי דרבי מאיר מיירי דאמר לקרבן בחטוף וא"ת לפר"ת דאמר לשיטתיה דאמר לקרבן בפתח גרסנן דלית להו אלי סברא דלקרבן יהא לפיכך וכו'

אלו מותרין. מתני' ס"א בטריפות כשקצים כרמשים: (3) רש"י ד"ה לא קשיא וכו' ודרבי מאיר היא וכו' חיי הם"ד ואח"כ מ"ה קתני לקרבן כו' לא קרבן: (4) ר"ה דיקא נמי מתניתין דיאסר פי קאמר:

הגהות הב"ח

(א) מתני' ס"א בטריפות כשקצים כרמשים: (ב) רש"י ד"ה לא קשיא וכו' ודרבי מאיר היא וכו' חיי הם"ד ואח"כ מ"ה קתני לקרבן כו' לא קרבן: (ג) ר"ה דיקא נמי מתניתין דיאסר פי קאמר:

פירוש הרא"ש

שהנדרים חלין על דבר מצוה כדבר הרשות. פירוש לענבור על דבר מלוה מה שאין כן בשבועות ולקמן בפ' שני מיפרש שפיר: **משא"כ בנדרים.** שהנידר תולה האיסור בחפץ ודבר שאין בו ממש אין יכול לאסרו עליו ודיבור והילוך דבר שאין בו ממש הוא: **באומר יאסר פי לדבורי כו'.** ומ ממשות באיסרים לאסרן עליו:

הדרן עלך כל כנויי

ואלו מותרין חולין **שאוכל לך.** מילתא דפשיטא היא ובגמ' מפרש אמאי קתני לה: בעורות לבובים. היו נוקרין הבהמה מחיים בגגד הלב ומוציאין הלב ומקריבין אותו לעבודת כוכבים ותקרובת עבודת כוכבים אסורה בהנאה: **בחלת אהרן.** שהיה לאהרן לכהנים ולא הוי דבר הנדור כדפרישית לעיל בפ"ק: **הרי את עלי באימא.** לאו דבר הנדור הוא ואעפ"כ החמירו חכמים עליו כנדר בתורה לעם אהרן כדמפרש בגמ' ועוד החמירו עליו לפתוח לו פתח ממקום אחר לבקש לו פתח ועשה למרתטי שאינו היה יודע שבן הוא לא היה נודר ולא קני בכדו תהיה אי לבן עלך וכל זה שלא יקל ראשו לכך ולא ירגיל לאסור אשתו עליו: **גמ' שמעא דאמר חולין בו'.** לגופיה לא איצטריך אלא לדיוקא אחת: **אי רבי מאיר הא לית ליה מבכלל לאו בו'.** היכא דאמר לחולין בפתח ולא אמר לא חולין: **ואלא מ' יהודה היינו רישא.** בסתרקין דלעיל דתנן לחולין שאוכל לך אסור:

מוסף רש"י

שהנדרים חלין על המצוה כברשות. קונם סוכה שאני עושה, גולב שאני נוטל אסור ונדרים (עז:) מפרש עעמא (שבועות כה:). ושאין בו ממש. תרי גווני משמע שאין בהן ממש, כגון שיגה, ומשמע שאין בהן המייה, כגון שאוכל ברוב ליס (שם). נדר אינו חל על הגיגה כגון קונם שאני יצן, דקונם לשון הקדש הוא (שם). **יאסר פי לדיבורי.** שאוסר את פיו על חבריו (ראמ"ה בשמו).

הדרן עלך כל כנויי

שלא יקל ראשו לכך. אבל לעולם אני שאוכל לך כבשר חזיר לא חיישינן לשמא יקל ראשו, דמה לנו אם יאסור עלמו לגמרי שלא יאכל משל חבירו (ראמ"ה בשמו).

תוספות

מ"מ מיתסר מעטם מכלל לאו וכו' לרבנן דאית להו מכלל וכו' וא"כ אמאי קתני רבי מאיר אוסר הא לרבנן נמי מיתסר בשלמא לפר"י דגרס לקרבן בחטוף וליכא למימר מכלל לאו וכו' לכך ליכא למימר כ"א מעטם לקרבן יהא לפיכך מותר לרבנן דלית להו סברא דלקרבן יהא אבל לפר"ת קשה כדפרישית וי"ל דאה"ר דאסור גם לרבנן ולרבותא נקט ר"מ אוסר דאע"ג דרבי מאיר לית ליה מכלל וכו' מ"מ אוסר מעטם דלקרבן יהא וכו': **באומר יאסר פי לדיבורי.** פירש אחאי לא מצי לה דאף כי אין בו ממש ואין נדרים חלים מדאורייתא מ"מ מיתסר מדרבנן כדמסיק רבינא לקמן פ"ב ואיסור דמתניתין מדרבנן קאמר וי"ל דמתרץ ליה אאתא דמתניתין מוכחא דמיירי בהכי שאמר יאסר פי לדיבורי כדמסיק דיקא נמי דקתני כו': ידי לעשיהם. וא"ת מיפוק ליה דמעטה ידיה גופיה יש בו ממש כדמוכח בכתובות (דף נט.) דאם אמר קונם מעשה ידי דחייל לר"מ דאמר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם וי"ל דאה"ר ואגב איגר הן שיגיע אכולהו ועוד דאיכא מעטה ידיה שאין בהן ממש כגון שלא אתן לפני בקרו אבן:

הדרן עלך כל כנויי נדרים

ואלו מותרין. הרי עלי: גמ' **טעמא דאמר חולין שאוכל הא** לחולין שאוכל לך וכו'. דס"ד לדיוקא איצטריך למידק מיניה לחולין כיון דלגופיה לא איצטריך:

אלא רבי יהודה היא. דאית ליה מכלל לאו הן: היינו רישא. כלומר כבר תנינא בפירקין דלעיל (דף י:) לחולין שאוכל לך לא כשר וכו' ומוקמינן לה כרבי יהודה ומאי קא משמע לן הכא אלא ודאי לא אינטריך הכא חולין אלא מידי דבעא למיתני כבשר חזיר כעבודת כוכבים תנא נמי חולין: **רבינא אומר.** הא דקתני חולין לאו דאמר חולין שאוכל (א) אלא הכי קתני אלו מותרין כחולין האומר כבשר חזיר כעבודת כוכבים כו': **ואי לא תנא חולין.** דמשמע מותר כחולין הוא הוה אמינא בעי שאלה לחכם היכא דאמר כבשר חזיר או כעבודת כוכבים בעי למישאל אי הוה נדר אי לא ולהכי תנא חולין למימר דחולין גמורין מינהו דלא בעי שאלה: **ומי איכא לאסוקי אדעתא.** דבעי שאלה היכא דנדר כהאי גוונא אי לא תני נמי חולין: **והא מדקתני סיפא האומר לאשתו הרי את עלי כאימא.** אע"ג דנדר בדבר האסור דלא הוי נדר: **פותחין לו פתח ממקום אחר.** לנודר זה לחרטה שצריך לבא לפני חכם ואין פותחין לו לומר הואיל ונדרת בדבר האסור לא כלום נדרת אלא מפתח אחר מראין לו ההיתר כדי שלא יקל את ראשו לכך כלומר להכי מצריכין ליה שאלה ופותחין לו פתח ממקום אחר כדי שלא יהא קל בעיניו לידור בכך להזכיר אמו לגנאי. ומדקתני בהא סיפא דצריך שאלה מכלל דרישא דלא קתני לא צריך שאלה ואפילו אי לא אמר חולין לא מצרכינן ליה שאלה: **אלא חולין ממילא נסבה. כדי נסבה: דהא כבשר נמי לאסור איסר.** וניתא נמי עד שידור בדבר האסור: **לא אמר כלום.** אלמא אפילו שאלה לא בעי: **לא אמר כלום מדאורייתא.** הואיל דנדר בדבר האסור ומ"מ צריך שאלה כדי שלא יקל את ראשו בכך: **תלמיד חכם.** לא בעי שאלה דאקראי בעלמא הוא דאירע לו ולא יקל את ראשו בכך ומתני' מיירי בעם הארץ דאי אמרת אפילו שאלה לא בעי יקל את ראשו להיות נודר כך: הנודר

אלא רבי יהודה היא היינו רישא. מתני' דפרקא קמא (י:) דתנן לחולין שאוכל לך קרי רישא. ונראה בעיני דה"פ בשלמא אי כר"מ מתוקמא לא מקשי לן היינו רישא משום דהתיא דלעיל אוקימנא [יא.] כרבי יהודה והכי קתני שרבי יהודה אומר האומר ירושלים וכו' והכא סתם לן תנא דאפילו לר"מ דלית ליה מכלל לאו אתה שומע הן בהא מודה משום דכיון דאמר לא חולין על כרחין קרבן הוי אבל קאמר הש"ס דלא אפשר לאוקמא אליביה דכיון דלית ליה מכלל לאו אתה שומע הן אפילו כבי אלי גוונא אית ליה למימרי: **איידי דקתני כבשר חזיר וכו'.** כלומר הא דקתני חולין שאוכל לך לאו לגופיה איצטריך ולאו לדיוקא אלא אגב גרדא דשארא פתח ביה הכי: **הכי קתני ואלו מותרין לחולין.** כלומר כאומר חולין שאוכל לך שיהא מותר לגמרי ולא בעי שאלה: **מגא ה"מ.** דמתפיס בדבר האסור לא מתסר: **אמר קרא כי ידור נדר וכו' עד שידור בדבר הנדור.** נראה בעיני דהכי פירושו דסגירא להש"ס דלאמשמעינן דמתפיס בדבר הנדור דאיתסר לא צריך קרא דכיון דאמר כבר זה עלי אסור הוי נדר כי אמר נמי כקרבן אסור קאמר ולא גרע מידות אלא ודאי קרא דכי ידור נדר לאו לדבר הנדור אתא אלא למעוטי דבר האסור. ופרכינן אי הכי אפילו בדבר האסור נמי דהא כתיב לאסור איסר מיסר כלומר דעל כרחך כל חד לגופיה אינטריך ולאו למעוטא (ב) דכי היכי דלא תיסק אדעתין דמתפיס לא הוי נדר כתב רחמנא הני תרי קראי לאמשמעינן דמתפיס בדבר הנדור ומתפיס בדבר האסור הוי נדר וכל חד מינייהו חייל דאי לא לאסור איסר למאי מוקמת ליה. ומפרקינן לאסור איסר מתבעי לכדתניא איזהו איסר וכו' כלומר דכיון דאפשר לאוקומה להך דרשא להכי מוקמת לה משום דסגירא היא דמתפיס בדבר האסור לא חייל דבשלמא בדבר הנדור מצי לאתפוסי ולומר ככר זה עלי בנדר וקרבן שנאסר ע"י נדר אבל כי מתפיס בדבר האסור לא כלום קאמר דהיכי ליימא ככר זה עלי כבשר חזיר לא אפשר דבשר חזיר אסריה רחמנא והוא לא אסריה: **מתבעי לכדתניא איזהו איסר וכו'.** לאמשמעינן דאע"ג דתלי נדרו בנדר שלא נאסר אלא לו לבדו דהיינו יום שמת בו אביו חייל נדרא דאי לאו אבי קרא הוה אמינא כי ידור נדר עד שידור בדבר הנדור לגמרי שנאסר מכל מחמת אותו הנדור קמ"ל קרא דלאסור איסר. וא"ת א"כ היכי מקשינן התם ברישא פרק שבועות שתים בתרא [שבועות כ:] כיום שמת בו אביו פשיטא והא טובא קמ"ל וכדכתיבנא נראה בעיני דמדלא נקט תנא בנדר על ככר ומתפיס על ככר אחר בו משמע דלגבי גמרי שנאסר מכל מחמת אותו הנדור לגמרי קמ"ל קרא דלאסור איסר. וא"ת א"כ היכי מקשינן בהם בשר כיון דמ"מ משום נדר ג"כ הם נאסרים עליו כי מתפיס בהו חייל נדרא והיינו יום שמת בו אביו ויום שמת בו רבו דאפילו בלא נדר משום נעריה לא הוה אכיל בהו בשרא ושתי חמרא ומש"ה פריך יום שמת בו אביו פשיטא דהא כל איסוריה ליתיה אלא מחמת נדר ואע"ג דממילא נמי הוי ממנע מאי נפקא לן מיניה מ"מ מתפיס בנדר הוא דלא אפשר ליה לאתפוסי באיסורא כלל ומפרקינן יום שנהרג גדליה בן אחיקם אצטריכא ליה דמתסר ממילא וקמ"ל דכיון דאית ביה נמי נדרא מתפיס בנדר הוא ואסור. ואם תאמר דהכא משמע דהאיזהו איסר לאסור האמור בתורה נפקא לן מקרא דלאסור איסר ואילו התם בפרק שבועות שתים בתרא מייתי לה מנא ה"מ אמר קרא איש כי ידור נדר לה' עד שידור בדבר הנדור דאלמא כולה מילתא מהאי קרא נפקא לן ולא מצטריך לן לאסור איסר כלל וי"ל דהתם משום דלא קאי בעיקרא דהא דינא לא דק ונקט קרא דכי ידור נדר משום דהוה קרא נמי משמע דנדר הוי ע"י התפסה אבל אין ה"נ דקרא לאסור איסר מבעי לן למתפיס בדבר שלא נאסר אלא לו לבדו דחייל נדריה: הילכך לענין הלכה נקטינן דמתפיס בדבר האסור לא הוי נדר ולא צריך שאלה כלל ואפילו בעם הארץ אלא במדיר אשתו בנבד ומהאי טעמא דכתיבנא במתני' אבל מתפיס בדבר הנדור ואפי' בדבר שאינו נדור אלא לו בלבד חייל. וה"מ מתפיס בנדר אבל מתפיס בשבועה לא מהכי דקי"ל בפרק שבועות שתים בתרא [שם כ.] דמתפיס בשבועה לאו כמוציא שבועה מפיו דמי דהיינו טעמא משום דנדר אל על החפץ שאסר את החפץ עליו בנדר ולפיכך כשהוא מתפיס חפץ בחפץ דאיו הוא שיחול אבל שבועה הוא אוסר עצמו מן החפץ אבל גוף החפץ אין עליו נדר וקדושה כלל הילכך אי אמר זה כזה לא אמר כלום וכן נמי אם אמר שלא אוכל בשר כיום שמת בו אביו והוא היה מושבע על אותו יום לא אמר כלום דהא באותו יום מתפיס ואותו יום ליכא בגופיה נדרא כלל. ואיכא מ"ד דנהי דמתפיס בשבועה לאו כמוציא שבועה מפיו דמי ה"מ לענין קרבן ומלקות אבל איסורא מיהא איכא וזה אינו מתוור וכמו שכתבתי שם בס"ד: **הא בת"ח.** דכיון דתני לא אמר כלום משמע שאינו צריך שאלה כלל ואפי' מדרבנן ומיירי בת"ח: **והתניא.** בניחותא. כלומר דלקף על גב דצריך שאלה לעם הארץ תני לא אמר כלום כיון דת"ח אין צריך שאלה: **הכי גרסינן ואמר רבי יוחנן ואמר רב נחמן:** והא

לאו אתה שומע הן ואלא רבי יהודה היינו רישא איידי דקתני כבשר חזיר כעבודת כוכבים להכי קתני חולין רבינא אמר הכי קתני ואלו מותרין כחולין כבשר חזיר כעבודת כוכבים ואי לא תנא חולין הוה אמינא בעי שאלה ומי איכא לאסוקי על דעתא הכי הא מדקתני סיפא האומר לאשתו הרי את עלי כאימא פותחין לו פתח ממקום אחר כמכלל דרישא לא בעיא שאלה אלא מחוורתא חולין ממילא נסבה מנהני מילי אמר קרא [1]איש כי ידור נדר לה' [2]עד שידור [3]בדבר הנדור אי הכי אפילו בדבר האסור נמי דהא כתיב לאסור איסר על נפשו לאסור איסר מבעי ליה לכדתניא [4]איזהו איסר האמור בתורה כו': האומר לאשתו הרי את עלי כאימא כבשר אימא כבשר אחותי ורמינהו הרי את עלי כבשר אימא כבשר אחותי כערלה וככלאי הכרם לא אמר כלום אמר אביי לא אמר כלום מדאורייתא וצריך שאלה מדרבנן רבא אמר [5]הא בתלמידי חכמים [6]הא בעם הארץ והתניא [7]הנודר בתורה לא אמר כלום ואמר רבי יוחנן [8]וצריך שאלה לחכם ואמר רב נחמן [9]ותלמיד חכם אינו צריך שאלה תניא

אלא רבי יהודה היא. דאית ליה מכלל לאו הן: **היינו רישא.** כלומר כבר תנינא בפירקין דלעיל (דף י:) לחולין שאוכל לך לא כשר וכו' ומוקמינן לה כרבי יהודה ומאי קא משמע לן הכא אלא ודאי לא אינטריך הכא חולין אלא מידי דבעא למיתני כבשר חזיר כעבודת כוכבים תנא נמי חולין: **רבינא אומר.** הא דקתני חולין לאו דאמר חולין שאוכל (א) אלא הכי קתני אלו מותרין כחולין האומר כבשר חזיר כעבודת כוכבים כו': **ואי לא תנא חולין.** דמשמע מותר כחולין הוא הוה אמינא בעי שאלה לחכם היכא דאמר כבשר חזיר או כעבודת כוכבים בעי למישאל אי הוה נדר אי לא ולהכי תנא חולין למימר דחולין גמורין מינהו דלא בעי שאלה: **ומי איכא לאסוקי אדעתא.** דבעי שאלה היכא דנדר כהאי גוונא אי לא תני נמי חולין: **והא מדקתני סיפא האומר לאשתו הרי את עלי כאימא.** אע"ג דנדר בדבר האסור דלא הוי נדר: **פותחין לו פתח ממקום אחר.** לנודר זה לחרטה שצריך לבא לפני חכם ואין פותחין לו לומר הואיל ונדרת בדבר האסור לא כלום נדרת אלא מפתח אחר מראין לו ההיתר כדי שלא יקל את ראשו לכך כלומר להכי מצריכין ליה שאלה ופותחין לו פתח ממקום אחר כדי שלא יהא קל בעיניו לידור בכך להזכיר אמו לגנאי. ומדקתני בהא סיפא דצריך שאלה מכלל דרישא דלא קתני לא צריך שאלה ואפילו אי לא אמר חולין לא מצרכינן ליה שאלה: **אלא חולין ממילא נסבה. כדי נסבה: דהא כבשר נמי לאסור איסר.** וניתא נמי עד שידור בדבר האסור: **לא אמר כלום.** אלמא אפילו שאלה לא בעי: **לא אמר כלום מדאורייתא.** הואיל דנדר בדבר האסור ומ"מ צריך שאלה כדי שלא יקל את ראשו בכך: **תלמיד חכם.** לא בעי שאלה דאקראי בעלמא הוא דאירע לו ולא יקל את ראשו בכך ומתני' מיירי בעם הארץ דאי אמרת אפילו שאלה לא בעי יקל את ראשו להיות נודר כך: הנודר

אלא רבי יהודה היא היינו רישא. מתני' דפרקא קמא (י:) דתנן לחולין שאוכל לך קרי רישא. ונראה בעיני דה"פ בשלמא אי כר"מ מתוקמא לא מקשי לן היינו רישא משום דהתיא דלעיל אוקימנא [יא.] כרבי יהודה והכי קתני שרבי יהודה אומר האומר ירושלים וכו' והכא סתם לן תנא דאפילו לר"מ דלית ליה מכלל לאו אתה שומע הן בהא מודה משום דכיון דאמר לא חולין על כרחין קרבן הוי אבל קאמר הש"ס דלא אפשר לאוקמא אליביה דכיון דלית ליה מכלל לאו אתה שומע הן אפילו כבי אלי גוונא אית ליה למימרי: **איידי דקתני כבשר חזיר וכו'.** כלומר הא דקתני חולין שאוכל לך לאו לגופיה איצטריך ולאו לדיוקא אלא אגב גרדא דשארא פתח ביה הכי: **הכי קתני ואלו מותרין לחולין.** כלומר כאומר חולין שאוכל לך שיהא מותר לגמרי ולא בעי שאלה: **מגא ה"מ.** דמתפיס בדבר האסור לא מתסר: **אמר קרא כי ידור נדר וכו' עד שידור בדבר הנדור.** נראה בעיני דהכי פירושו דסגירא להש"ס דלאמשמעינן דמתפיס בדבר הנדור דאיתסר לא צריך דכיון דאמר כבר זה עלי אסור הוי נדר כי אמר נמי כקרבן אסור קאמר ולא גרע מידות אלא ודאי קרא דכי ידור נדר לאו לדבר הנדור אתא אלא למעוטי דבר האסור. ופרכינן אי הכי אפילו בדבר האסור נמי דהא כתיב לאסור איסר מיסר כלומר דעל כרחך כל חד לגופיה איצטריך ולאו למעוטא (ב) דכי היכי דלא תיסק אדעתין דמתפיס לא הוי נדר כתב רחמנא הני תרי קראי לאמשמעינן דמתפיס בדבר הנדור ומתפיס בדבר האסור הוי נדר וכל חד מינייהו חייל דאי לא לאסור איסר למאי מוקמת ליה. ומפרקינן לאסור איסר מתבעי לכדתניא איזהו איסר וכו' כלומר דכיון דאפשר לאוקומה להך דרשא להכי מוקמת לה משום דסגירא היא דמתפיס בדבר האסור לא חייל דבשלמא בדבר הנדור מצי לאתפוסי ולומר ככר זה עלי בנדר וקרבן שנאסר ע"י נדר אבל כי מתפיס בדבר האסור לא כלום

מתבעי לכדתניא איזהו איסר וכו'. לאמשמעינן דאע"ג דתלי נדרו בנדר שלא נאסר אלא לו לבדו דהיינו יום שמת בו אביו חייל נדרא דאי לאו אבי קרא הוה אמינא כי ידור נדר עד שידור בדבר הנדור לגמרי שנאסר מכל מחמת אותו הנדור לגמרי קמ"ל קרא דלאסור איסר. וא"ת א"כ היכי מקשינן התם ברישא פרק שבועות שתים בתרא [שבועות כ:] כיום שמת בו אביו פשיטא והא טובא קמ"ל וכדכתיבנא נראה בעיני דמדלא נקט תנא בנדר על ככר ומתפיס על ככר אחר בו משמע דלגבי גמרי שנאסר מכל מחמת אותו הנדור לגמרי קמ"ל קרא דלאסור איסר. וא"ת א"כ היכי מקשינן בהם בשר כיון דמ"מ משום נדר ג"כ הם נאסרים עליו כי מתפיס בהו חייל נדרא והיינו יום שמת בו אביו ויום שמת בו רבו דאפילו בלא נדר משום נעריה לא הוה אכיל בהו בשרא ושתי חמרא ומש"ה פריך יום שמת בו אביו פשיטא דהא כל איסוריה ליתיה אלא מחמת נדר ואע"ג דממילא נמי הוי ממנע מאי נפקא לן מיניה מ"מ מתפיס בנדר הוא דלא אפשר ליה לאתפוסי באיסורא כלל ומפרקינן יום שנהרג גדליה בן אחיקם אצטריכא ליה דמתסר ממילא וקמ"ל דכיון דאית ביה נמי נדרא מתפיס בנדר הוא ואסור. ואם תאמר דהכא משמע דהאיזהו איסר לאסור האמור בתורה נפקא לן מקרא דלאסור איסר ואילו התם בפרק שבועות שתים בתרא מייתי לה מנא ה"מ אמר קרא איש כי ידור נדר לה' עד שידור בדבר הנדור דאלמא כולה מילתא מהאי קרא נפקא לן ולא מצטריך לן לאסור איסר כלל וי"ל דהתם משום דלא קאי בעיקרא דהא דינא לא דק ונקט קרא דכי ידור נדר משום דהוה קרא נמי משמע דנדר הוי ע"י התפסה אבל אין ה"נ דקרא לאסור איסר מבעי לן למתפיס בדבר שלא נאסר אלא לו לבדו דחייל נדריה: הילכך לענין הלכה נקטינן דמתפיס בדבר האסור לא הוי נדר ולא צריך שאלה כלל ואפילו בעם הארץ אלא במדיר אשתו בנבד ומהאי טעמא דכתיבנא במתני' אבל מתפיס בדבר הנדור ואפי' בדבר שאינו נדור אלא לו בלבד חייל. וה"מ מתפיס בנדר אבל מתפיס בשבועה לא מהכי דקי"ל בפרק שבועות שתים בתרא [שם כ.] דמתפיס בשבועה לאו כמוציא שבועה מפיו דמי דהיינו טעמא משום דנדר אל על החפץ שאסר את החפץ עליו בנדר ולפיכך כשהוא מתפיס חפץ בחפץ דאיו הוא שיחול אבל שבועה הוא אוסר עצמו מן החפץ אבל גוף החפץ אין עליו נדר וקדושה כלל הילכך אי אמר זה כזה לא אמר כלום וכן נמי אם אמר שלא אוכל בשר כיום שמת בו אביו והוא היה מושבע על אותו יום לא אמר כלום דהא באותו יום מתפיס ואותו יום ליכא בגופיה נדרא כלל. ואיכא מ"ד דנהי דמתפיס בשבועה לאו כמוציא שבועה מפיו דמי ה"מ לענין קרבן ומלקות אבל איסורא מיהא איכא וזה אינו מתוור וכמו שכתבתי שם בס"ד: **הא בת"ח.** דכיון דתני לא אמר כלום משמע שאינו צריך שאלה כלל ואפי' מדרבנן ומיירי בת"ח: **והתניא.** בניחותא. כלומר דלקף על גב דצריך שאלה לעם הארץ תני לא אמר כלום כיון דת"ח אין צריך שאלה: **הכי גרסינן ואמר רבי יוחנן ואמר רב נחמן:** והא

אוכל ככר זה ודרים ליה התם משום דאיסר זה הטילו הכפילות בין נדר לשבועה וכיון דלשון הוא דעלמא ליכא למידרש מן הכפילות שיתפיס בדבר מידי דהוה אשבועה דכתיב או השבע שבועה כפילות ואפילו הכי לא דרשינן מן הכפילות שיתפיס בדבר האסור ע"י שבועה בכפילות מנדר משום דגלי קרא בעלמא לא משבעו בשמי לשקר דמשמע שהוא לשון דעלמא שאסר עצמו בלשון שבועה הילכך ליכא לא קשיא כלל מן הכפילות כדפרי' כך נראה לומרי ס"ר: ורמינהו הרי את עלי וכו'. יודע היה דמתניתין דבעי התתם מכס אינו כ"א מדרבנן דבדר הנדור בעי אלא ס"ד דהך ברייתא דקתני לא אמר כלום אפי' מדרבנן לא כנ' שלא מדקתני לא אמר כלום וכן מוכח שיטת דאחרי דקאמר לא אמר כלום מדאורייתא וצריך שאלה מדרבנן: ה"ג בהך ברייתא הרי את עלי כבשר אבי כבשר אחותי. ואחותו של הבעל קאי אבל ג"ג כבשר אמה כבשר אחותה דמשמע דאמה ואחותה של אשתו קאי ול"ג דת"ל הוה ליה למימר כבשר אחך או כבשר אחותך דהא במדבר עם אשתו מיירי דקאמר הרי את עלי אלא גר' כבשר אמי כבשר אחותי אך הסופרים טעו לכתוב אמה ואחותה: **רבא אמר הא בתלמיד חכם הא בעם הארץ.** ואני מדלא משני הכי משמע לדידיה דאין חילוק בין תלמיד חכם לעם הארץ ואפי' בת"ח בעי שאלה מדרבנן: **והתניא הנודר בתורה וכו'.** פירוש והתניא בנחותא שיש חילוק בין ת"ח לעם הארץ:

מסורת הש"ס

(א) [לעיל יג.], ב) לעיל יב. שבועות כ.,

תורה אור השלם

1. איש כי ידר נדר ליי׳ או השבע שבעה לאסר אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה: במדבר ל ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה רבינא וכו' שאוכל לך אלא: (ב) בר"ן ד"ה אמר קרא וכו' ולאו למעוטא אלא כי היכי:

גליון הש"ס

גמ' הא בעם הארץ. ע' לקמן דף כ ע"א:

מוסף רש"י

לכדתניא איזהו איסר כו'. ללמדני איסור עצמו על המתפיס (מאירי בשמו. ע"ש).

פירוש הרא"ש

רבינא אמר הכי קתני כו'. לפימנא איצטריך לאשמועי דבבשר חזיר לא בעי שאלה: פנה"ם. דבעינן דבר הנדור ולא דבר האסור: אמר קרא איש כי ידור נדר לה'. מקן לשון דכתיב תורה לכשון בני אדם דריש ליה מלה' אע"ג דדרשי' ליה לקמן מלמד שהנדרים תלין על דבר מצוה כדבר הרשות תרוייהו שמעי' מינה דלא חייל מדרש מיתור נדר לומר עד שידור בדבר הנדור לה' ומדרש נמי לא יחל דברו לומר אפי' אם הוא נודר בדבר שהוא לה' כגון שנה לו לעשות מצוה ונדר שלא לעשותה הרי הוא בכל יחל דברו: הא כתיב לאסור איסר. דמשמע שאוסר עצמו בדבר האסור: מיבעי ליה לבדתניא איזהו נדר איסר האסור בתורה. ומוקי לה בשבועות דמתפיס בנדר כנדר דמי: הא בת"ח. שאינו רגיל בנדרים: הא בע"ה. שאינו זהיר מלידור והתמירו עליו כדי שלא יאסור את אשתו עליו: והתניא. בניחותא שאלקו בין ת"ח לעם הארץ ומיהו אין טעמם שוה דגבי נודר בתורה הוי טעמא דת"ח יודע דכיון דלא אמר כמה שכתוב בה בגוילי קא משתבע אבל עם הארץ אינו בקי בכל זה ואתי לזלזולי אפילו כי קא משתבע כמה שכתוב בה אבל במתני' ליכא לפרס שלא יקל ראשו בשאר נדרים דאם כן אפילו בשאר חזיר יהא צריך שאלה:

ה) א מיי' פ"ו מהל' נדרים הל"ט סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רד סעי' א:

ו) ב מיי' שם פ"ב הל' יג סמג שם טוש"ע יו"ד סי' רה סעי' א:

ז) ג ד ה מיי' פ' יב מהל' שבועות הל' ה ופ"ו מהל' נדרים הל' מ סמג לאוין רמא רמב טוש"ע יו"ד סי' ריב:

תוספות

היינו רישא. פירוש מתני' דפ"ק דתנא לחולין שאוכל לך לא כשר וכו' ומוקמינא כרבי יהודה: איידי דתנן בבשר חזיר. וכיון דבריש הדבה שאין הנדר מלי תנא נמי חולין בהדייהו דבעי ליתב לעולם מתני' לאוקמה דאיצטריך למידק הא לחולין וכו' יהודה ואע"ג דתנינא חדא זימנא פ"ק תנייה אגב גרדא ול"ג דלאו לגופיה אתיא מתני' אלא לגופיה אע"ג דלא הוי שום רבותא מ"מ תנינא אגב גרדא דאיכ' והשתא ממוקמא גם כר"מ ולהכי לא הוי מצי למיתני קרבן שאוכל לך: ה"א דבעי שאלה מדרבנן ומי מצי למימר הכי והא מדקתני סיפא. וא"ת היכא ס"ל דבעי שאלה מדרבנן והא קתני דמותרין וי"ל דס"ל דמותרין ר"ל מדאורייתא וכה"ג אמרינן לקמן ד' נדרים המילו חכמים ואפ"ה קאמר בגמרא דבעי שאלה מדרבנן: א' הכי אפי' בדבר האסור נמי דהא כתיב לאסור איסר. ול"ת ל"כ כי ידור נדר לדבר הנדור למה לי וי"ל דלא תימא דדבר האסור חמיר (פי') [טפי] להתפיס בו מדבר הנדור: ההיא מיבעי' ליה לבדתניא איזהו איסר האסור בתורה וכו'. דמוקי לה בשבועות ס"ג (דף כ.) למתפיס בנדר או למתפיס בשבועה שאומ' זה כזה ונקטא לן מכפילות הלשון דלאסור איסר ול"ת הא מינה דאפי' דמוקי ליה הכי ס"ג דשבועות אלא לרבא דאמר התם מתפיס בשבועה ובנדר לא כלום הוא והך ברייתא מפרש לה דאיזה הוא איסר נדר האמור בתורה הרי שאמר הרי עלי שלא לאכול בשר וכו' דכיון שמוכיר בהדיא שלא לאכול הוי עיקר הנדר ומסברא נפקא ליה ולא משום פסוק ס"כ לדידיה כפילות דלאסור איסר למה לי ושמא יש לומר דלרבא אין להקשות מן הכפילות מלאסור איסר משום דרבא אמר התם לאיסר הוא לשון בפני עצמו [וס"ס] הוליאו בלשון נדר נדר כגון שאמר ככר זה עלי לאיסור ואם הוליאו בלשון שבועה שאמר איסור שלא יאכל (בדבר) [ככר] זה הוי כאילו אמר שבועה שלא

עין משפט נר מצוה

תניא [א]הנודר בתורה לא אמר כלום במה שכתוב בה דבריו קיימין בה ובמה שכתוב בה דבריו קיימין קתני במה שכתוב בה דבריו קיימין בה ובמה שכתוב בה צריך למימר אמר רב נחמן לא קשיא הא דמחתא אורייתא אארעא הא דנקיט לה בידיה מחתא על ארעא דעתיה אגוילי נקט לה בידיה דעתיה על האזכרות שבה ואיבעית אימא דמחתא על ארעא והא קמ"ל דאע"ג דמחתא על ארעא כיון דאמר במה שכתוב בה מהני [ב]וזו ואין צריך לומר זו קתני ואי בעית אימא כולה [ג] מציעתא נמי דנקיט ליה בידיה והא קמ"ל [ד]כיון דנקיט ליה בידיה אע"ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי: **מתני'** [ה]קונם שאני ישן שאני מדבר שאני מהלך האומר [ו]לאשה קונם שאני משמשך הרי זה בלא יחל דברו: **גמ'** [ז]איתמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר אמר רב יהודה אמר רב [ח]אל ישן היום שמא ישן למחר ורב נחמן אמר ישן היום ולא חיישינן שמא ישן למחר [ט]ומודה רב יהודה באומר קונם עיני בשינה למחר אם אישן היום שישן היום כי

[1]והא דמסקינן הכא דנגודר בתורה בעם הארץ לריך שאלה ואילו במתפים בדבר האסור דייקינן ממתני' דלא לריך שאלה כלל אלא בנגדרי אשמו דאיתא לעיל בסמוך היינו טעמא משום דנגודר בתורה איכא גווני דמתסר כדאמרינן בסמוך וההיא פלוגתא לעם הארץ לא משמע ליה ואתי לאיחלופי מש"ה אמרינן דאפילו בההוא גוונא דשרי לריך שאלה לעם הארץ:

הנודר בתורה. כלומר שנשבע בתורה דקרי ליה תנא לנשבע נודר [2]וכדכתיבנא לעיל. ומיירי שהיתה תורה מונחת לפניו ואמר כזו התורה שלא אעשה או שאעשה דבר פלוני לא אמר כלום דדעתיה אגוילין כדאמרינן בסמוך: **הא דמחתא אורייתא על ארעא הא דנקיט לה בידיה.** ריש"א דהנודר בתורה לא אמר כלום דנקיט לה בידיה ואפילו הכי לא אמר כלום דאמר בתורה דקאמר בגוילין שהיא כתובה אבל במה שכתוב בה דבריו קיימין דדעתיה להזכרות שבה והכי הוא נשבע בשם. אבל סיפא בדמחתא אורייתא על ארעא עסקינן ולפיכך אילו אמר במה שכתוב בה בלבד לא אמר כלום כיון דמחתא אארעא אמרינן דדעתי' אגוילי דהכי קאמר במה שכתוב בה התורה דהיינו הגוילין אבל כי אמר בה ובמה שכתוב בה מהני דכיון דאמר בה כבר הזכיר הגוילין וכי אמר במה שכתוב בה על כרחך דעתיה להזכרות שבה: **ואי כעיה אימא דמחתא על ארעא.** כלומר כולה דמחתא על ארעא ואפילו הכי כי קאמר במה שכתוב בה דבריו קיימין. וסיפא דקתני בה ובמה שכתוב בה דבריו קיימין לא לריכא לגופה אלא לגלוי אריש"א דבדמנחא על ארעא היא דסיפא ודאי כיון דאמר בה ובמה שכתוב בה אפילו מנחתא אארעא מהני ומינה דמה שכתוב בה בלחוד נמי אפילו מנחתא אארעא מהני דלא סגיא לן לאוקמתא לאוקומתא בריי"תא בתרי גווני: **הכי גרסינן ואי כעיה אימא סיפא הא קמ"ל דכיון דנקיט לה בידיה אע"ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי.** וה"פ דריש"א דקתני הנודר בתורה לא אמר כלום במה שכתוב בה דבריו קיימין בדמנחא על ארעא ומש"ה כי אמר בה לא מהני עד דקאמר במה שכתוב בה אבל סיפא בדנקיט לה בידיה עסקינן ומש"ה קתני דכיון דנקיט לה בידיה אע"ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי. ואיכא נסתא אחריינא דלא מחוורא ומש"ה לא חיישינן לפרושה. אבל הראב"ד ז"ל פירש דכי קתני נודר נודר ממש קאמר שאומר ככר זה עלי בתורה ולא אמר כלום לפי שאין זה מתפים אלא בגוילין אבל אמר במה שכתוב בה כלומר ככר זה עלי במה שכתוב בה הרי זה אסור כמתפים בדבר הנדור משום דדעתיה להזכרות והזכרות שבה גדורים הן שע"י הכתיבה והכונה לשם קדושה הם קדושות והביא ראיה מן הירושלמי דגרסינן התם [פ"א ה"ג] בתורה לא אמר כלום במה שכתוב בה דבריו קיימים בתורה בקדושת התורה במה שכתוב בה בקרבנות הכתובין בה ונהי דירושלמי אמר קרבנות וגמרא דילן אמרינן הזכרות מ"מ שיטת הירושלמי מוכחת דמתפים בנדר עסקינן ל"ג דכי אמרינן דעתיה להזכרות שבה על כל מה שנתפס בה קאמר דהיינו קרבנות וכלי שרת. והרמב"ם ז"ל הביא דין זה בנשבע ובנודר הרב ז"ל דשמעתין בנשבע עסקינן מדאמרינן דעתיה להזכרות שבה ובירושלמי עסקינן במתפים בנדר ושניהם אמת: **מתני' קונם שאני ישן.** בכולהו גרסינן שאני בלא יו"ד ובשבועות גרסינן [נקמן טו.:] שאיני ביו"ד דמשום דנדרים מתפיס חפצא אנפשיה תני להו בלשון שאני כלומר מה שאני ומשום דבשבועות אסר נפשיה תני להו בלשון שאיני ביו"ד. ואלי דתנא בנדרים הרי זה בבל יחל דברו ובשבועות קתני אסור גפרש בגמרא [טו.] בס"ד: **גמ'** [3]**כי לא זהיר בתנאיה.** כיון שאינו עיקר האיסור אלא באיסורו כיון שהוא עיקר האיסור אע"פ שאינו אסור מצד עצמו אלא בצרופו של יום ראשון אפילו הכי מודהר: **היכי דמי.** כלומר באיזה לשון נדר: **אילימא כדקתני שאני ישן מי הוי נדרא.** נראה בעיני דהכי פירושו דאילו מצינן למימר דהכי קתני לא תיקשי מתני' לרב יהודה דמצינן למימר דמתניתין לאו בתנאה ואיסורא עסקינן אלא בנודר שאני ישן לחוד וקמ"ל דאע"ג דליכא הכא חפצא חייל נדרא אבל לא מצינן למימר הכי דהתניא דכי האי גוונא לא חייל: **ואלא דאמר קונם עיני בשינה.** כלומר וקא משמע לן דגהי דאי אפשר בלא שינה אפילו הכי אי ישן שלא אתון הכרי זה בלא יחל: **ומי שבקינן ליה עד דעבר איסורא כל יחל.** כלומר בכי האי גוונא מי חייל נדרא כלל כיון דאי אפשר לו לקיימו בסופו. ונקט לישנא דמי שבקינן ליה משום דבעי לאתויי עלה הא דרבי יוחנן שהיא בשבועה ובשבועה שייך האי לישנא כלומר דלא שבקינן מלהלקותו עד דעבר איסור בל יחל אלא לאלתר מלקין אותו משום שבועת שוא ואף על גב דנגדר לא שייך הכי [4]דנדר שוא לא אשכחן דאסור משום שבועה נקט האי לישנא: מלקין

[ח] א ב מיי' פ"י מ' מהל' שבועות הלכה [ד] ה ופ"א מהלכות נדרים הלכה מ' [כמ] סמג לאוין רמא רמב טוש"ע יו"ד סימן ריב:

[ט] ג מיי' פ"ו מהלכות נדרים הלכה י סמג לאוין רמ טוש"ע יו"ד סי' ריג סעי' א:

[י] ד ה מיי' שם פ"ד הל' יד [טו] סמג שם טוש"ע שם סעי' ג:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואי בעית אימא טולה ממי כל"ל ותיבת מציעתא נמחק: (ב) רש"י ד"ה אבל וכו' בה הס"ד ואח"כ מ"ה כולה נמי כו' תרוייהו מיירי: (ג) ד"ה קונם וכו' מהבן והכא גרסינן:

גליון הש"ס

בר"ן ד"ה הנודר בתורה וכו' ובדכתיבנא לעיל. דף מ ע"א ד"ה וכלא מושבע: שם ד"ה ואלא דאמר קונם וכו' דנדר שוא לא אשכחן. וכ"כ הר"ן לקמן דף כה ע"א. ועיין תוס' גיטין דף לה ע"א ד"ה ונהדרא:

מוסף רש"י

קונם שאני ישן. ומפרש בגמרא דאמר עיני, שאין הנדרים חלין אלא על דבר שיש בו ממש, ומדאתני עובר משום בל יחל ולא תני אסור, אוקימנא בגמרא דנדר על תנאי, כגון הנדר קונם שיבה אם יאכל בכר זו או קונם עיני בשינה היום אם ישן למחר, אם ישן ישן כיום האסור ליכא איסורא בההיא שעתא, מיהו אם ישן למחר שהוא יום התנאי, עובר בבל יחל מיום הראשון שהוא יום האסור למפלע (ראה"ה בשמו). אל ישן היום שמא ישן למחר. ומצא עצבר על נדרו (גיטין פד.). ורב נחמן אמר ישן היום. ולמחר יתקיים תנאו ולא ישן (שם).

תוספות

דא דמחתא אארעא. יהכי דייקינן סיפא דבעינן אתני בה ובמה שכתוב בה אבל מה שכתוב בה לחוד אמרי דעתיה אגוילין ר"ק בתה שכתוב בה הוא הקלף אבל כשאמר בה ובמה שכתוב בה ע"כ דעתיה אהזכרות שבה דנקיט ליה בידיה הילכך כשאמר במה שכתוב בה לחוד דעתיה אהזכרות אבל בה לחוד דעתו אגוילין אע"ג דנקיט ליה בידיה אע"ג דמחתא אארעא ואמר במה שכתוב בה לחודיה מהני וה"ג סיפא דנקיט ליה בידיה והא [קמ"ל] אע"ג דלא אמר אלא בה כמ"ד שכתוב בה דמי והא דקתני סיפא בה ובמה שכתוב בה ה"ק סיפא זימנין דבה לחודה מהני כמה שכתוב בה הייתו היכא דנקיט ליה בידיה: **איתמר** קונם עיני בשינה היום. ושינה הוא שם דבר בלשון הש"ס כמו שינה בלשון פסוק: רב נחמן אמר ישן ואין חוששין שמא ישן למחר. מפרש טעמיה בגיטין (ד' פד.) דאי בעי מגרעי נפשיה בסילוק:

פירוש הרא"ש

הנודר בתורה. האי נודר לאו דווקא אלא נשבע ותני לשבועה בלשון נדר כדתנן לעיל בפ"ק (דף י.) נדר במוהי: **לא קשיא הא דמחתא אארעא** כו'. ריש"א במה שכתוב בה דבריו קיימין בדנקיט ליה בידיה כיון דנקיט ליה בידיה ואמר במה שכתוב בתורה דעתו אהזכרות שבה ואפי' הכי אי אמר בה בה דעתיה אגוילי סיפא בדמנחא אארעא הלכך אפי' אמר במה שכתוב בה דעתיה אגוילי וה"ק במה שכתוב בה התורה והייתו הקלפים אבל כי אמר בה ובמה שכתוב בה בה אגוילי ואם כן במה שכתוב בה היינו ע"כ על האזכרות שבה: ה"ג ואיבעית אימא ריש"א דמחתא אארעא והא קמ"ל דאע"ג דמחתא אארעא ואמר במה שכתוב בה מהני סיפא דנקיט ליה בידיה אע"ג דלא אמר אלא בה כמ"ד במה שכתוב בה והאי דקתני בה ובמה שכתוב בה ה"פ אמר בה או במה שכתוב בה ר"ג אמר במה שכתוב בה כאילו אמר במה שכתוב בה: מתני' קונם שאני ישן. בגמרא מפרש לה: קונם שאני משמשך. בגמ' מפרש לה: שבועה שאיני ישן. גרסינן דשבועה אלה על האדם: גמ' קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר. אסר עצמו בשינה היום בתנאי אם אישן למחר חייבינן שמא ישן למחר כיון דשינת מחר אינה כ"א תנאי לא מזדהר ומזדהר ישן: מי שבקינן ליה עד דעבר איסור בל יחל. דלישנא דמתני' דקתני הרי זה בבל יחל משמע דלא עבד השתא איסורא בשעת הנדר אבל לכשישן אז יעבור על בל יחל והא ליתא דבשעת הנדר עבד איסורא שהגיע נדר לבטלה מפני בדבר שלי אפשר לקיימו וכיונא בה בשבועה ובנדרים איסורא הוא דאיכא ולכשישן ליכא בל יחל דכיון דא"א לו לקיים נדרו לא הוי נדר ומשום הגבי שבועה שייך לישנא דמי שבקינן ליה משום דלאלתר מלקין אותו דמשום דא"א הוי שבועת שוא נקט נמי נגבי נדרים: מלקין אותו יישן דאלתר. משום דאי אפשר לריות שלשה ימים בלא שינה ולוקה שבועה מפני לבטלה ולוקה משום שבועת שוא: כי קתני דאי ניים. לא קתני במתני' שייבן לכתחלה כיום ראשון אלא אם ישן וגם ישן למחר הרי הוא בבל יחל למפרע: דעדים אם תלבי בית אביך עד החג. אבל אם לא הלכה לא אסירא ולא מייבינן שמא תלך אחר הפסח אלמא מזדהרא בתנאה:

הגהות הש"ס

א) [שיבוכין עו. וש"נ], ב) [ל"ל לאשמון], ג) גיטין פד. ע"ש, ד) ס"א כתוכי, ה) [לקמן טו:], ו) [שיין לע"ל], ז) [מכלן שיין לקף טו.], ח) שיין לקף ט"ו ע"א,

[1] **והא דמסקינן הכא דנגודר בתורה בעם הארץ לריך שאלה ואילו במתפים בדבר האסור דייקינן ממתני' דלא לריך שאלה כלל אלא בנגדרי אשמו דאיתא לעיל בסמוך היינו טעמא משום דנגודר בתורה איכא גווני דמתסר כדאמרינן בסמוך וההיא פלוגתא לעם הארץ לא משמע ליה ואתי לאיחלופי מש"ה אמרינן דאפילו בההוא גוונא דשרי לריך שאלה לעם הארץ:**

הנודר בתורה. כלומר שנשבע בתורה דקרי ליה תנא לנשבע נודר [2] וכדכתיבנא לעיל. ומיירי שהיתה תורה מונחת לפניו ואמר כזו התורה שלא אעשה או שאעשה דבר פלוני לא אמר כלום דדעתיה אגוילין כדאמרינן בסמוך: **הא דמחתא אורייתא על ארעא הא דנקיט לה בידיה.** ריש"א דהנודר בתורה לא אמר כלום דנקיט לה בידיה ואפילו הכי לא אמר כלום דאמר בתורה דקאמר בגוילין שהיא כתובה אבל במה שכתוב בה דבריו קיימין דדעתיה להזכרות שבה והכי הוא נשבע בשם. אבל סיפא בדמחתא אורייתא על ארעא עסקינן ולפיכך אילו אמר במה שכתוב בה בלבד לא אמר כלום כיון דמחתא אארעא אמרינן דדעתי' אגוילי דהכי קאמר במה שכתוב בה התורה דהיינו הגוילין אבל כי אמר בה ובמה שכתוב בה מהני דכיון דאמר בה כבר הזכיר הגוילין וכי אמר במה שכתוב בה על כרחך דעתיה להזכרות שבה: **ואי כעיה אימא דמחתא על ארעא.** כלומר כולה דמחתא על ארעא ואפילו הכי כי קאמר במה שכתוב בה דבריו קיימין. וסיפא דקתני בה ובמה שכתוב בה דבריו קיימין לא לריכא לגופה אלא לגלוי אריש"א דבדמנחא על ארעא היא דסיפא ודאי כיון דאמר בה ובמה שכתוב בה אפילו מנחתא אארעא מהני ומינה דמה שכתוב בה בלחוד נמי אפילו מנחתא אארעא מהני דלא סגיא לן לאוקמתא לאוקומתא בריי"תא בתרי גווני: **הכי גרסינן ואי כעיה אימא סיפא הא קמ"ל דכיון דנקיט לה בידיה אע"ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי.** וה"פ דריש"א דקתני הנודר בתורה לא אמר כלום במה שכתוב בה דבריו קיימין בדמנחא על ארעא ומש"ה כי אמר בה לא מהני עד דקאמר במה שכתוב בה אבל סיפא בדנקיט לה בידיה עסקינן ומש"ה קתני דכיון דנקיט לה בידיה אע"ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי. ואיכא נסתא אחריינא דלא מחוורא ומש"ה לא חיישינן לפרושה. אבל הראב"ד ז"ל פירש דכי קתני נודר נודר ממש קאמר שאומר ככר זה עלי בתורה ולא אמר כלום לפי שאין זה מתפיס אלא בגוילין אבל אמר במה שכתוב בה כלומר ככר זה עלי במה שכתוב בה הרי זה אסור כמתפיס בדבר הנדור משום דדעתיה להזכרות והזכרות שבה גדורים הן שע"י הכתיבה והכונה לשם קדושה הם קדושות והביא ראיה מן הירושלמי דגרסינן התם [פ"א ה"ג] בתורה לא אמר כלום במה שכתוב בה דבריו קיימים בתורה בקדושת התורה במה שכתוב בה בקרבנות הכתובין בה ונהי דירושלמי אמר קרבנות וגמרא דילן אמרינן הזכרות מ"מ שיטת הירושלמי מוכחת דמתפיס בנדר עסקינן ל"ג דכי אמרינן דעתיה להזכרות שבה על כל מה שנתפס בה קאמר דהיינו קרבנות וכלי שרת. והרמב"ם ז"ל הביא דין זה בנשבע ובנודר הרב ז"ל דשמעתין בנשבע עסקינן מדאמרינן דעתיה להזכרות שבה ובירושלמי עסקינן במתפיס בנדר ושניהם אמת: **מתני' קונם שאני ישן.** בכולהו גרסינן שאני בלא יו"ד ובשבועות גרסינן [נקמן טו:] שאיני ביו"ד דמשום דנדרים מתפיס חפצא אנפשיה תני להו בלשון שאני כלומר מה שאני ומשום דבשבועות אסר נפשיה תני להו בלשון שאיני ביו"ד. והאי דתנא בנדרים הרי זה בבל יחל דברו ובשבועות קתני אסור גפרש בגמרא [טו.] בס"ד: **גמ'** [3] **כי לא זהיר בתנאיה.** כיון שאינו עיקר האיסור אלא באיסורו כיון שהוא עיקר האיסור אע"פ שאינו אסור מצד עצמו אלא בצרופו של יום ראשון אפילו הכי מודהר: **היכי דמי.** כלומר באיזה לשון נדר: **אילימא כדקתני שאני ישן מי הוי נדרא.** נראה בעיני דהכי פירושו דאילו מצינן למימר דהכי קתני לא תיקשי מתני' לרב יהודה דמצינן למימר דמתניתין לאו בתנאה ואיסורא עסקינן אלא בנודר שאני ישן לחוד וקמ"ל דאע"ג דליכא הכא חפצא חייל נדרא אבל לא מצינן למימר הכי דהתניא דכי האי גוונא לא חייל: **ואלא דאמר קונם עיני בשינה.** כלומר וקא משמע לן דגהי דאי אפשר בלא שינה אפילו הכי אי ישן שלא אתון הכרי זה בלא יחל: **ומי שבקינן ליה עד דעבר איסורא כל יחל.** כלומר בכי האי גוונא מי חייל נדרא כלל כיון דאי אפשר לו לקיימו בסופו. ונקט לישנא דמי שבקינן ליה משום דבעי לאתויי עלה הא דרבי יוחנן שהיא בשבועה ובשבועה שייך האי לישנא כלומר דלא שבקינן מלהלקותו עד דעבר איסור בל יחל אלא לאלתר מלקין אותו משום שבועת שוא ואף על גב דנגדר לא שייך הכי [4] דנדר שוא לא אשכחן דאסור משום שבועה נקט האי לישנא: מלקין

[1] ב מיי' פ"ו מ' מהל' שבועות הלכה [ד] ה ופ"א מהלכות נדרים הלכה מ' [כמ] סמג לאוין רמא רמב טוש"ע יו"ד סימן ריב:

[2] ג מיי' פ"ו מהלכות נדרים הלכה י סמג לאוין רמ טוש"ע יו"ד סי' ריג סעי' א:

[3] ד ה מיי' שם פ"ד הל' יד [טו] סמג שם טוש"ע שם סעי' ג:

[4] שבועות שוא: כי קתני דאי ניים. לא קתני במתני' שייבן לכתחלה כיום ראשון אלא אם ישן וגם ישן למחר הרי הוא בבל יחל למפרע: אם תלבי בית אביך עד החג. אבל אם לא הלכה לא אסירא ולא מייבינן שמא תלך אחר הפסח אלמא מזדהרא בתנאה:

כי לא מיזדהר באסורא. דכיון דיום של מחר הוי תנאיה ליום אתמול (ה) כגון דאמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר הוי אותו היום דלמחר תנאי לאותו היום דאתמול דאם אישן למחר הוי לקי מאותה שינה דאתמול ואם לא אישן לא לקי משום הכי אמרינן דלא אישן היום דשמא כי אתי למחר לא מיזדהר בתנאיה ונמצא עובר בבל יחל: **אבל באיסורא.** דאמר קונם עיני בשינה מחר אם אישן היום דאותו יום של מחר נעוי לאיסורא ודאי מיזהר זהיר ביה דאי לא מקיים תנאי שיאן באותו היום ודאי כי אתי למחר לא הוי אישן דהא איתסר בנדר: **אילימא דקתני שאני ישן מי הוי נדר.** הא שינה דבר שאין בו ממש הוא: **אלא דקאמר קונם עיני בשינה.** ועין שנדר בו יש בו ממש: **ואי דלא יהיב שיעורא.** עד כמה זמן אינו ישן: **מי שבקינן ליה.** הא עבר ודאי באיסור לא יחל דלא מצי למיקם בנפשיה דלא אישן: **והאמר ר' יוחנן וכו'.** לאלתר מלקין אותו שישן הואיל דנדר בדבר שאין יכול לעמוד בו: **ואי לא נייס היום כי נייס למחר מאי איסור כל יחל איכא.** דקתני אסור והרי לא ישן אתמול כלום: **אלא בדנייס.** אתמול דהכי מייירי מתניתין אם אישן היום ויישן למחר אסור: **אלמא אית ליה דנייס.** אלמא דשבקינן ליה לישן היום ולא חיישינן שמא יישן למחר ותיובתא דרב יהודה: אמר לך רב יהודה הכי קתני מתני' קונם (ב) שאני בשינה היום אם אישן למחר דאסור כי נייס למחר דאי נייס מאתמול דיעבד אבל לכתחילה אין מניחין אותו לישן היום דחיישינן שמא יישן למחר: **לעולם דקתני.** שאני ישן והאי דקאמר והא שינה דבר שאין בו ממש וליכא כל יחל ודאי מדאורייתא ליכא כל יחל ומאי כל יחל איכא דקתני מתניתין דאסור מדרבנן: **ומי איכא כל יחל מדרבנן.** דמלקין ליה מדרבנן: **אי אתה רשאי לנהוג בהן היתר לפניהם.** לבטל מנהגם דעובר משום בל יחל ומן התורה אינו בבל יחל אלא מדרבנן: **קונם שאם נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית אביך מכאן עד החג.** בפ' הנודר מן הירק (ג) כגון דקאי באדר ואמר קונם תהא הנאתי עליך מאכל ומשקה עד הפסח אם תלכי לבית אביך מכאן עד החג עד סוכות: **אם הלכה.** לבית אביה קודם הפסח אסורה להנות ממנו קודם הפסח כמו שנדר: **הא אם לא הלכה.** לפני הפסח אינה אסורה עד הפסח ולא חיישינן שמא תלך לאחר הפסח ונמצאת למפרע נהנית באיסור וקשה לרב יהודה דאמר אל יישן היום שמא יישן למחר דאם אינתא לדרב יהודה הוה אסר לה מתני' עד הפסח אפי' אם לא הלכה עד הפסח דחיישינן שמא תלך לאחר הפסח ונמצאת נהנית ממנו באיסורא: **אמר ר' אבא.** תריץ הכי לממתניתין הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו ולוקה דעוברת על בל יחל ואם לא הלכה לפני הפסח (ד) ואפילו הכי אסורה בהנאתו עד הפסח איסורא בעלמא דחיישינן שמא תלך לאחר הפסח ונמצאת נהנית למפרע באיסורא: **הלכה.** חיישת מלקות דהא עברה (ה): הכי מסקנא דמתני' **הלכה לאחר הפסח עוברת משום בל יחל:** ומקשינן מינה **ואי דלא איתסרי לפני הפסח מי איכא בל יחל: אלא לאו פשיטא דאיתסרי.** לפני הפסח וסברה לא אלך אחר הפסח והלכה לאחר הפסח: ותיובתא

*כי לא מזדהיר בתנאה אבל באיסור' מזדהר תנן קונם שאני ישן שאני מהלך שאני מדבר וכו' היכי דמי אילימא כדקתני שאני ישן מי הוי נדרא (ו) והתנן (ז) חומר בשבועות שהשבועו' חלות על דבר שיש בו ממש ועל דבר שאין בו ממש מה שאין כן בנדרים ושינה דבר שאין בו ממש הוא אלא דאמר קונם עיני בשינה ואי דלא יהיב שיעורא מי שבקינן ליה עד דעבר איסור בל יחל (ח) והא"ר יוחנן אשבועה שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו וישן לאלתר אלא דאמר קונם עיני בשינה למחר אם אישן היום הא אמרת כל באסוריה מזדהר אלא פשיטא דאמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר ואי לא נייס היום כי נייס למחר מאי בל יחל דברו איכא אלא לאו בדנייס אלמא איתיה דנייס ותיובתא דרב יהודה כי קתני דאי נייס רבינא אמר לעולם כדקתני ומאי בל יחל מדרבנן ומי איכא בל יחל מדרבנן אין (ט) והתניא דברים המותרין ואחרים נהגו בהן איסור אי אתה רשאי להתירן בפניהם שנאמר לא יחל דברו (י) תנן שאת נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית אביך עד החג (יא) הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד הפסח הלכה לפני הפסח אסורה לא הלכה לא א"ר אבא (יב) הלכה לפני הפסח אסורה ולוקה לא הלכה (יג) אסורה בעלמא אימא סיפא אחר הפסח בבל יחל דברו ואי דלא איתהני לפני הפסח מי איכא בל יחל אלא פשיטא דאיתהני אלמא מיתהני ותיובתא

ואדרבה מתניתין הא דרב יהודה אתא לאשמועינן והכי קתני יהבר שלא יישן יום ראשון דאי יישן קרוב הוא לבא לידי בל יחל דברו דבתנאיה לא מזדהר: **רבינא אמר לעולם דקתני.** כלומר שאני בל יחל מדרבנן דאסכתא תנא דתני בדרבנן לא יחל דברו ומש"ה תנא במתני' בנדרים הרי זה בלא יחל דברו ולא תנא אסור דקתני בשבועות משום דבשבועות אסור מדינא ובנדרים לא מתסר אלא מדרבנן משום לתא דבל יחל: **תנן שאם נהנית לי.** כלומר משלי אם תלכי לבית אביך וכו' הלכה אסורה אבל לא הלכה לא דמותרת להנות קודם הפסח כל זמן שלא תלך תע"ג דשאת נהנית לי איסור ואם תלכי לבית אביך תנאי וש"מ דאפילו בתנאיה מזדהר: **הלכה אסורה בהנאתו ולוקה.** כלומר לוקה היא אבל הוא אינו לוקה שהרי לא עשה שום איסור אלא שהדירה. ואפשר דתנא נמי הא אשמועינן אגב ארחיה דעלה רבינא דאיסורא אבל לא עליו כלל. אבל הרמב"ם ז"ל כתב לוקה הוא שהדירה אם ההנה אותה אבל היא אינה לוקה דכיון דלא נדרה כלל לא שייך בה לא יחל דברו. וליתא דודאי הוא אינו לוקה מדאמרינן לקמן בפרק אין בין המודר (דף לה.) גבי ים מעילה בקונמות אמר ליה רב אחא בריה דרב איקא לרב אשי ככרי עליך ונתנה לו במתנה מי מעל למעול נותן הא לא אסירא עליה אלמא אין האוסר עובר כלל והמודר נמי

ודאי עבר דאף על גב דכתיב לא יחל דברו לא יחל אחדור קאמר ורמיה לדבר מדאמרינן בפרק יוצא דופן (נדה דף מו:) לפי שמצינו שהשוה הכתוב את הקטן לגדול לזדון שבועה לאיסור ובבל יחל ומפרש התם לאיסור בל יחל אמר וכגון שהקדישו הוא ואכלו אחרים שהאחרים לוקין

על

מלקין אותו. משום שבועת שוא: **וישן לאלתר.** אם ירצה שאין שבועה חלה לאסרו כלל והכא נמי היכי חייל נדרא: **ואלא דאמר קונם עיני בשינה למחר אם אישן היום.** משום דליכא לאוקומתא באומר קונם עיני בשינה היום דאי הכי פשיטא אלא ה"ק יזהר שלא יישן היום ראשון של תנאי כדי שלא יבא לידי לא יחל ומש"ה קתני הרי זה בבל יחל דברו ולא קתני אסור משום דלא מיתני ליה שהרי יום ראשון אינו אסור מצד עצמו אלא כדי שלא יבא ביום שני לידי לא יחל: **והא אמרת כל באסוריה מזדהר.** הלכך לא מצית אמרת הכי: **אלא לאו בדנייס אלמא איתיה דנייס.** ומתניתין הא קמ"ל הרי זה בבל יחל דברו כלומר הרי זה מותר לבא לידי ספק בל יחל שאם רצה לישן ביום ראשון לא אמרינן דלא יהבינן ליה שיעורא כדי שלא יבא לידי בל יחל דברו ולא קתני אסור מדינא ולא מיתני ליה שהרי יום ראשון אינו אסור מצד עצמו אלא כדי שלא יבא ביום שני לידי בל